

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hozva:		Vidéken postai székellő:	
Egész évre 12 frt	Fél évre 6 „	Egész évre 14 frt	Fél évre 7 „
Negyed évre 3 „	Egy óra 1 „	Negyed évre 3.50	Egy óra 1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főut 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat b. petit sor egyszer . . . 6 kr | Bőlvégdíj külön 30 kr
Minden következőnél . . . 4 „ | Nyiltér sora 15 „

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Falk Miksa dr jubileuma.

Arad, deczember 21.

A magyarországi és — hogyszigorubban disztinváljunk — a magyar nemzeti érdekek szolgálatában működő hazafiassajtnak az ország határain túl is legelterjedtebb és tekintélyesebb organuma, most csütörtökön üli 25 éves fordulóját azon időpontnak, a mióta vezére és felelős szerkesztője, Falk Miksa dr annak élére állott.

Az ünnepély ugyan szerényebb körben, inkább házas jelleggel a „Pester Lloyd” szerkesztőségi személyzete által terveztetett, mely a fordulópontot alkalmul kívánta használni arra, hogy szeretett főnökének elismerését és ragaszkodását kifejezhesse. Azonban a miként Falk Miksa működése és hatása nem szorított egyetlen — bármily jelentékeny — organum vezetésére, úgy nem szorítkozhatott az ő személyének szánt ováció sem arra a körre, mely saját érzelmei ünnepélyes kifejezéseül tervezte, hanem magáévá tette az ünneplést az egész magyar sajtó, részt vesznek benne közéletünk számot tevő egyénei és körei, a főváros kereskedelmi- és iparhatóságai és a fővároson kívül a vidéken mindenütt, hol Falk Miksa jelentőségét, működését és hatását a pártélet gözkörén tulmelkedő szempontból méltatják.

A jól megérdemelt ovációban őszinte lelkesedéssel veszen részt Aradváros lakossága is, melyet bár a szabadelvűpárt tolmácsol, de melyet azonkívül is szívből oszt az egész polgárság, már csak azon nagy szolgálatok felőli megemlékezésében is, melyeket a város felvirágozása érdekében oly hosszú időn át s oly sokoldalulag tett.

Tehetségünket s a rendelkezésünkre álló tér határát mulná, ha a magyar publicisztikának e kimagasló harcrosát akár a hirlapiradalom és belletrisztika, akár a törvényhozás terén kifejtett működése alapján jellemezni vállalkoznánk. Ösmernünk kellene a sötét idők aknamunkáit, melyekkel a kétségbeesés napjaiban a hinni tudó és tenni bátor jelesek éltök és szabadságuk koczkáztatásával az abszolút hatalom bástyáit aláásták; beavatottnak kellene lennünk a politikai eszély, tudomány és rábeszélés rendkívüli apparatúsával végig küzdött diplomáciai hadjárat minden fázisába, mely az abszolutizmus embereit megbuktatta s az alkotmányosság helyreállításának utját előkészítette; teljes és részletes áttekintésével kellene birnunk a 25 éves epochalis korszak minden egyes mozzanatának, mely alatt államiságunk megszilárdult és hazánk felvirágozott; — mindennek ismerete és tudatával kellene birnunk, ha kellőképen akarnók méltatni Falk Miksa működését és hatását a multban, mert ő

mindig és mindenütt ott volt, a mikor és a hol a haza, a közügyek érdekében hatni, tenni lehetett: konspirált az elnyomatás idejében a rejtőző hazafiakkal, informált az új idők hajnalán a döntő körök parkettáin és törvényt alkotott a tettek napjaiban a parlament zöld asztalán: ácsott, alapozott és épített ernetetlenül hazánk dicsős a multnál fényesebb alkotmányán.

Beteljesedett rajta a szentírás szavai, hol annak, ki szüleit tiszteli, hosszú élet van ígérve. O ki, hazáját annyira szerette, s annak érdekében annyit tett, nem csak hosszú élettel, tettekben gazdag, a munka által dicsővé tett multtal lett a gondviselés részéről megajándékozva, hanem előre láthatólag még egy szép, de nagy tehetséghez és a felvilágosodottság iránti lángoló lelkesedéséhez mért feladatok és küzdelmekkel teljes jövő is int feléje. A gondviselésnek, a magyarok Istenének szüksége van rája, hogy a lelkiismereti és társadalmi szabadság bilincseinek feloldásában, az obskurantizmus, az elbítéletek, a vallási türelmetlenség leküzdésében, a haza földjéből megdöböntő erővel újra fakadó feudalizmus hajtásainak irtásában az ő magasztos terveinek végrehajtó bajnokai között első sorban harcoljon.

A lelkiismeret és egyéni szabadság féltett ügye a csalhatatlanság, a militarizmus és az anarchia ellen folytatott egyenetlen küzdelmében a szabadság fellegvárába, Magyarországra menekült, s választott népének becses ajándékokat ígér, ha megvédi s a békés fejlődés szebb napjainak számára megörzi őt.

És a humanizmus melletti nehéz küzdelemben, a melyben ismét — mint annyiszor — egyedül áll a magyar, jól esik tudnunk, hogy kipróbált bajnokunk tettel és szóval, szószékről és a sajtó hasábjairól fog harcolni, fogja hirdetni, védeni a szabadság fenséges doktrináit. Jól esik hinnünk és remélnünk, hogy Falk Miksa, a kinek része volt a magyar föld szabaddá tételében, részt fog nyerni a magyar szellem felszabadításában is, és ezzel fogja tetőzni a hazafias érdemekben gazdag pályafutást, melynek emlékezetet őriznie már is a történelem komoly nemtője vállalta magára.

Belföld.

Tisztelgés a kormányelnöknél.

Az országgyűlési szabadelvűpárt új napján testületileg fogja kifejezni szerencsekívánatait Wekerle Sándor miniszterelnöknél. Mint értesülünk, Jókai Mór fogja ez alkalommal a párt nevében üdvözölni a kormányelnököt.

Minisztertanács.

A minisztertanács tegnap késő estig tartott folytatólagos ülésében a tisztviselők fizetését szabályozó törvényjavaslat függőben maradt kérdéseivel, nevezetesen egyes minisztériumok titkári és fogalmazói személyzetének a műszaki szolgálatban alkalmazottaknak rangosztályba sorozásával s az igazságtügyi szolgálatban alkalmazottakra nézve felmerült módosításokkal foglalkozott. A minisztertanács mindezen kérdésekre nézve végleges megállapodásra jutott s idevonatkozó javaslatait elő is terjesztette a képviselőház pénzügyi bizottságának ülésén.

Falk üdvözlése.

— Az aradi szabadelvűpárt üdvözlő irata —

Falk Miksa dr, Aradváros több cikluson át volt országgyűlési képviselője ma ünnepli negyedszázados jubileumát annak, hogy a Pester Lloyd főszerkesztője.

E jelentős napon az aradi szabadelvűpárt üdvözlő irattal gratulál Falknak. A meleg bensőséggel megírott, szép levél Steinhardt Mór dr tollából került ki s egész terjedelmében a következőkép hangzik:

Nagyságos képviselő Ur!

Mélyen tisztelt főszerkesztő Ur!

Az a nap, a melyen Ön, mélyen tisztelt szerkesztő ur a „Pester Lloyd” főszerkesztői minőségének negyedszázados jubileumát ünnepli, nemcsak azon előkelő lapnak, melynek élén áll, nemcsak azon szellemi munkásoknak, kik Önben kipróbált vezéröket tisztelik, sőt nemcsak az egész hazai sajtó, az egész magyar hirlapiradalomnak ünnepe, mert az több annál, az ünnepe az országos szabadelvűpártnak mint politikai pártnak és ünnepe minden szabadelvű magyar embernek, tartozzék az bármely politikai párthoz is.

Mert az a huszonöt év, a melyen át Ön a „Pester Lloyd” szerkesztőségének élén áll, nemcsak ama lap beléletében jelent egy kiváló korszakot.

Igaz, a Pester Lloyd joggal ünnepli az Ön 25 éves főszerkesztői működésének jubileumát, mert Ön ezen 25 év alatt nem csak a lap olvasóközönségét és jövedelmét, nem csak a lap befolyását és jelentőségét emelte azon impozáns magaslatra, a melyen ma áll, hanem egyenesen az Ön működése teremtette meg ezen lapnak ama publicisticai hatalmi állását, melylyel hazánkban egy hirlap sem, de egész Európában is csak nagyon kevés hirlap dicsekedhetik.

Az Ön működése tehát korszakot alkotott az Ön lapja történetében és így közvetve a magyar publicistica életében is.

De Ön ezen negyedszázad alatt ugyis mint országos képviselő, ugyis mint hirlapíró és főszerkesztő — nem csak lapja érdekeit szolgálta, nemcsak a magyar publicistica presztigejét emelte, de szolgálta szívvél és lélekkel, nagy tudományjal és providenciális hivatottsággal, ritka önzetlenséggel és tiszta hazaszeretettel mind azon nagy érdekeket, melyek nemzeti létünk szent templomának oszlopait képezik. És e tekintetben elválaszthatatlan az Ön parlamentális működése főszerkesztői működésétől.

Nagyobbára idegen származásu, nem magyar ajku, foglalkozásánál fogva a liberális iránytól idegenkedő olvasó közönségnek kezdte Ön hirdetni 24 év előtt, ma pedig 25 év után már az egész nemzet művelt közönségének és az egész külföldnek

hirdeti Ön lapjában, mint általános illetékesnek elfogadott organumban, a magyar államcsizma főségét, a magyar parlamentarizmus állandóságát, közjogunk elengedhetlen követeiményeit, nemzeti pénzügyünk erősödését, nemzeti hitelünk megbízhatóságát és a liberalizmus világmegváltó eszméit: egy szóval a magyar nemzeti liberális politikát, a mint azt Deák, Andrássy, Eötvös és mindazon jeleink megalkották, a kik Öntön találták eszméik leghivatottabb interpretátorát, szent céljaikérti küzdelemben bajnoki harcosszárakat és hazánk ügyeinek intézésében nélkülözhetetlen munkatársukat.

És hazánk történetének ama lapja, mely az utolsó 25 év mozgalmas és nagy jelentőségű időszakát foglalja magában, minden sorában megörökíti az Ön nevét, mert ezen 25 év alatt monarchiánk külügyi viszonyában, hazánk beléletében és közjogi életünk minden phazisában nincs oly alkotás, melyhez Ön nagy szellemével, kipróbált tanácsával és hivatott tollával hozzá nem járult volna.

Ezért tartjuk politikai jelentőségű országos eseménynek az Ön főszerkesztői jubileumát, mint örömmünepét a magyar országos szabadelvűpártnak.

Azért engedje meg nagyságod, hogy az aradi szabadelvűpárt nevében is üdvözölhesük áldásos működésének jubiláris ünnepén, mi, kik a lefolyt kornak nagy részében szerencsések voltunk közvetlenebb tanúi lehetni hazafias munkásságának.

Az Isten áldása legyen továbbra is szeretett személyén és hazafias munkáján! Tartsa meg az Isten testi egészségét és szellemi erejét, hogy azt ezután is, az emberi kor legvégső határáig oly odaadással, mint eddig, szentelhesse hazánk javának, a magyar nemzeti liberális politika szolgálatának.

Arad, 1892. decz. 21.

Mély tisztelettel

Az aradi szabadelvűpárt nevében:

Steinhardt Mór dr.
pártjegyző.

Tarjányi Vilmos,
pártelnök.

Megyei tisztviselők fizetése.

— Előterjesztés. —

A megyei tisztviselők járandóságainak javítása tárgyában a kormány a következő három szakaszos előterjesztést terjesztette a képviselőház pénzügyi bizottsága elé: (E szakaszok a tisztviselői fizetéseket szabályozó törvényjavaslathoz lesznek iktatandók, mint e javaslat 21—23. §§-ai.)

„21. §. A megyei törvényhatóságoknak közigazgatási, árva és gyámhatósági kiadásai fedezésére az 1893. XV. t.-cz. rendelkezése szerint az állampénztárból évenként kiszolgáltatandó 4.515,000 forint 4.948,000 fitra emeltetik.

A megyei törvényhatóságoknak az e célra szolgáló saját javadalmak felhasználása mellett az 1893. évtől kezdve az ezen törvényhez csatolt mellékletben megállapított összegek fognak évenként az állampénztárból kiszolgáltatni.

22. §. A megyék állami javadalmazásának az előző §-ban említett növelése a vármegyék tisztii, segéd, kezelő és szolgaszemélyzete és első sorban azon tisztii állások járandóságainak emelésére szolgál, melyeknél annak szükségét az eddigi tapasztalás kimutatta. E végből a megyék ezen törvény életbelépésével személyzetük illetményeit az 1893. év január 1-től kezdődő hatályljal újból állapítják meg s ezen megállapodásaikat jóváhagyás végett a belügyminiszterhez terjesztik fel.

23. §. Az 1893. XV. t.-cz-nek a megyék háztartását szabályozó rendelkezései a jelen törvényben foglalt módosítással továbbra is fenntartatnak.

A lipótvárosi választás.

— december 21.

A lipótvárosi érdekes küzdelemről tegnapi táviratunk kiegészítésére a következőket adjuk még:

A szavazás 30-as turnusban folyt s a sorhuzás eredménye szerint Robicsek pártja kezdte. Az első turnus után a szavazatok így állottak:

Robitsek 27, Friedmann 31, Mezei 30, Krausz 34. Déli 12 órakor: Robitsek 61, Friedmann 152, Mezei 148, Krausz 151.

A szavazás sok komikus intermezzóval bővelkedett. Legtöbb bajt azoknak a Kohnoknak szavazása okozta, a kik bárca nélkül jöttek s a kiket a bizottságnak kellett igazolniok. Mindegyik nevü Kohnból sok példány akadt s a bizalmi férfiak mindegyikre ráfogták, hogy az illető nem a Kohn Lipót, a kijelentkezett, hanem a másik.

A választási elnökök többször erélyesen tiltakoztak a bizottsági és bizalmi férfiak többszörlálási ellen s a rendet is úgy a hogy fenntartani iparkodtak. Hanem a zavar, a tolongás oly nagy volt, hogy a békés órag urak hiába iparkodtak megszüntetni.

Délután 1/23 órakor a szavazatok aránya így állott:

Három órától kezdve a Robitsek pártiak kifogytak, Friedmannra is gyéren szavaztak, míg Krausz és Mezei pártja közt folyton erősödött a küzdelem. Már ekkor látható volt e két utóbbi jön már csak számításba. Estetelé azonban a Krausz-pártiak szavazata is egyre gyérült, míg a Mezei-párt kortesei még egyre szállították a választókat, különösen akkor fejtették ki legnagyobb

erejüket, mikor 9 óra tájban reményük nyílt arra, hogy jelöltjük abszolút többséget kap.

Az elnök 9 órára tüzte ki a zárórát. Már akkor senki sem kételkedhetett benne, hogy a koczka csak Krausz és Mezei közt dölhet el. Ez utóbbinak pártja egetverő riadással fogadta az utolsó szavazókat s erősen szorított, hogy kihozza az abszolút többséget, de hiába volt minden erőfeszítés: az abszolút többséghez 17 szavazatuk hiányzott. A választás eredménye ugyanis a következő volt:

Robitsek 95, Friedmann 313, Mezei 976, Krausz 597.

Elnök kihirdetvén az eredményt, konstata, hogy Mezei és Krausz közt pótválasztásra lesz szükség. A nagy tömegben összegyűlt választók jelöltjeiket éltetve osztak szét, a félig nyertesek pedig áldomásra mentek, nagyokat poharaván a teljes diadalra, mely pedig nagyon kétes, minthogy a pótválasztás valószínűleg január 4-ére fog kitűzteni, addig pedig meg lesz az új választási lajstrom, melybe 1100 szavazóval több van felírva.

A lipótvárosi választás persze nem maradhatott lovasias ügyek nélkül, mert mint valami jurista-bál után, tömeges kihívások lesznek.

Grosz Sándor dr. orsz. képviselő, a Krausz-párt bizalmi férfia egy előfordult eset alkalmából hevesen összekocczant Schweiger Márton küldöttségi elnökkel, aki szöváltás közben megsértette Grosz Sándor drt. Ez utóbbi elégtételt kért Schweigertől a sértesért.

Ezzel az incidens egyelőre el lett volna intézve, ha négy fiatal ur bele nem avatkozik a dologba. Linczer Béla, Baracs Marcell dr, Fényes Miklós és Kemény Miklós ugyanis nyílt levelet irtak Grosz Sándor drnak, melyben kijelentik, hogy Schweiger Márton ügyét magukévá teszik s őt provokálják. Tehát párbajok várhatók.

Az

„ARADI KOZLONY“

előfizetési árai:

Helyben	Vidéken
házhöz hordva:	szétküldve:
Egész évre 12 frt — kr.	Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 6 frt — kr.	Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt — kr.	Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy óra 1 frt — kr.	Egy óra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára helyben 5 kr, vidéken 6:kr.

Az előfizetési pénzek, valamint hirdetési és egyéb díjak az „ARADI KOZLONY“ kiadóhivatalának küldendők, ugyasint ide utalazandó minden oly ügy, mely a lap anyagi részét illeti.

Mutatványsszámokat egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

Az „Aradi Nyomda-Társaság“.

TÁRCZA

— Deczember 22. —

Távozó professor.

— Antolik Károlyról. —

Nagy fúrfangosan bevarta a karácsonyi szüneteket, az első időszakra minden diákjának megadta még a maga kalkulását — persze megint nem buktatott meg egyet sem, — bezárta a physikai szertár ajtaját, amely őt nap-nap mellett hűségesen látta a meghatározott perczen megjelenni, s aztán a tiz napi vakáció csendjében észrevétlenül, mint a hogy már az ő természetéhez legjobban illik, itt akar hagyni minket, akikhez pedig tizenhét év fáradhatatlan munkája, dicsősége, bánata köti.

Tizenhét esztendő. Éppen ennyi esztendő legény voltam éppen ennyivel ezelőtt. Akkor még a Rozsnyay patikája volt az egyetlen aradi fészke a kísérletező természettudományoknak; az első meggörbitett üvegcsövet, az első retortát s az első darab tiszta phosphort ő nála bámultam meg szent áhitattal. Soha sem jut eszembe igaz hála nélkül, hogyan adott nekem egy kicsike darabot nagy óvatosan egy félliterre való vizben, ajándéku, úgy hogy azt haza is vihessen s fontos képpel dicsekedhessem el a cselédeknek: lássák, mekkora nagy mérég van itt az üveg fenekén; ez a borsószemnyi darab elegendő volna

arra, hogy megmérgezzem vele az egész várost, ha akarnám. De hát nem akartam. Amiért aztán egy a potrohos szakácsné, mint az életvidám szobaleány nagyon sokáig igaz hálával voltak irántam.

Magában a lyceumban sem járta még akkorában sokkal különben. A physikai szertár akkor esett csak át a megalakulás kezdetlegességéin, chemiai laboratoriumról még szó se volt, az ásványtani elemzésekhez szükséges forrasztó csövet, meg a Marosparton közérőkódéssel összefogdosott macskák megmérgezésére való cyanáliumot én szolgáltattam az iskolának.

A városi közönség természettudományi ismereteiről pedig abban az időben még alig lehetett beszélni, a kabátos emberek igen kitűnően értettek mindahoz, ami hivatalos foglalatosságaikkal összefüggött, egyéb tekintetben a felsőbb iskolai képzettségük is kifogástalan volt, de néhány orvoson és mérnökön kívül alig volt ember a városban, akinek magánolvasmányai a természettudományokra is kiterjeszkedett volna.

Hát bizony ez az állapot az utolsó tizenhét év alatt alaposan megváltozott. A Rozsnyay-patikában a tudománynak már a megfejéséhez is értenek: tintát, mübort, féregtincturát és egyéb ilyen, jól fizető specialitásokat gyártanak nagyban és kicsinyben: a laboratoriumba beleállították a Wertheim-szek-

rényt és minden desztillatoriumnak a gyűjtő csövei ebbe vannak belévezetve.

A lyceumnak abból a két terméből, melyet az ottani szorongásban még erre a célra megtartani sikerült, Európára és messzebb terjedő tudományos felfedezések indultak ki, ráterelve a világ figyelmét a Maros mentére, ahol most már épen nem ismeretlen tűzhelye van a magyar tudományosságnak.

A városi közönség intelligens része pedig gyökeresen át lett alakítva. Nemcsak a lyceum diákjai szívták tele magukat a modern természettudományoknak s a pozitív philosophiának igazságaival, de a fáradhatatlan professor termei láttak megalakulni egy eleinte ugyan kis számu tudománysszomjas csoportot a külső közönség köréből is, és ez a csoport később számban annyira meggyarapodott, hogy a most már nélkülözhetetlen Kőlcsey-felolvasások publikuma alig talál szorongva helyet a városház nagytermében.

Bizony, Arad kulturális haladásának egy nagy, talán legnagyobb darabja esik erre a tizenhét esztendőre. Nem foghat velem senki sem disputálni, ha azt állitom, hogy ennek a nagy darabnak a megalkotásában és vezetésében az érdemnek jökora része azt a csendesen, visszavonultan dolgozgató profeszort illeti, aki most már azon töri a fejét, hogy miképen illanjon el tőlünk zajtalanul és észrevétlenül, akár egy darab kámfor.

Hanem persze ez neki magának sem megy

mögötte marad alispáni fizetések.) A fizetésjavítás legkönnyebben keresztülvihető formája, a százalékos emelés, még nagyobbakká és kirívóbbakká tenné e különbségeket s viszont a megoldás másik módja, a megyei tisztviselők beosztása az állami tisztviselők rangosztályába és fizetési fokozataiba, azt eredményezné, hogy egyik megyében alig nyernének valami fizetésjavítást a tisztviselők, a másikban viszont aránylag igen tetemes lenne az eddigi javadalmazások emelkedése. A megalkotandó törvényben alkalmasint az első megoldási mód, a százalékos emelés fog alkalmazást nyerni, a nagyobb differenciákat kiegyenlítő korrekтивumokkal.

Kamarai tagválasztások a megyében. Az aradi kereskedelmi- és iparkamara küszöbön álló újjáalakítása alkalmából Aradvármegye központi bizottsága e hó 19-én ülést tartott a megyeházán, melyen az alispán elnöklete alatt Szontágh Gyula, Koszka Gusztáv, Bing Vilmos, Kristyó János, Eckstein György bizottsági tagok és Lengyel Sándor dr bizottsági jegyző voltak jelen. A bizottság konstatálván, hogy a cselekvő és szenvedő választási joggal bíró kereskedők és iparosok névjegyzéke szabályszerűen és jogerősen van összeállítva, a tagválasztások napját 1893. évi január 29-re tűzte ki. A választások eszközzésére nézve a vármegye két alkerületre van felosztva s ezek székhelyei M. Pécskai és Pankotai. A pécskaihoz a pécskai, aradi, eleki és radnai, a pankotaihoz a világosi, ternovai, kisjenői, borosjenői, borossebesi és nagyhalmgyi járások vannak beosztva. Pécskán 4 kereskedő és 4 iparos, Pankotán pedig 6 kereskedő és 6 iparos tag lesz választandó. A választásokat az illető járási főszolgabírók elnöklete alatt szervezett albizottságok vezetik. A választás illetőleg a szavazások elfogadása január 29-én délelőtt 9-től 12-ig és délután 3-tól 6 óráig a község házában történik. A választásokra már eleve is felhívjuk a megyebeli kereskedők és iparosok figyelmét.

A Bibics-ösztöndíjak. A Bibicsféle alapítványnál 3 ösztöndíjjalomból évi 210 frt ösztöndíjjal üresedésbe jött s ezen helyek betöltésére a vallás- és közoktatásügyi miniszterium pályázatot hirdet. Az alapítványi helyekre, mint tudva van, bizonyos létszám erejéig az alapító rokonai és a bolgárok, s azután az arad megyei ifjak bírnak előnnyel. Pályázhatnak középiskolai és egyetemi tanulók s a pályázati kérvények következő okmányokkal szerelendők fel, u. m. I. A pályázó ifju keresztlevelé. II. Az előző tanév végéről és a felső tanév I-ső idő szakáról szóló iskolai bizonyítvány. III. A szülők családi és vagyoni viszonyairól szóló helyhatósági bizonyítvány. — A pályázati kérvények Arad vármegye közönsége, mint az alapítvány pártfogójához intézve, jövő január hó 20-ikáig azon tanintézet igazgatóságánál nyújtandók be, a hol a pályázó ifju tanulmányait folytatja.

Iparhatósági megbízottak választása. Az iparhatósági megbízottak választása tegnap délelőtt volt. A választáson Green Nándor iparhatósági biztos elnökölt. Bizalmi férfiak voltak: Vadovszki Gusztáv, Löwinger Vilmos, Wechsel Armin, Huzó István, Gaál Lajos, Meer Mór, Kell Manó, Murányi Gusztáv és Pohl Károly. A választás a következő eredménnyel ment végbe. Az arad városi iparhatóság mellé megválasztottak: Fiola Mihály, Ambró István, Szeclezky János, ifj. Schór Béla, Kontós János, Répási Pál, Györffy Antal, Reisz Ottó, Probszt Mihály, ifj. Czeiler István, Csóthy Nándor (póttag), Lengyel Lipót (póttag), Kotoráts Mladen, Cseh Géza, Scherer József, Márkus Lajos, Kakujai Ferencz, Oravec Miklós, Neuman Mór, Böhm Géza, Scherhag Henrik, Dengl Dezső, Farkas Wolf (póttag), Dengl Lajos (póttag). Az aradi szolgabíró ság mellé megválasztottak: Olasz Lajos, Muskát Béla, Friedrich György, Poszert János, Szombathy Márk, Popovits István, Kröt-

zer Gy., Halmay Adám, Kmetykó Lajos, Lui J., Mayer Adám, Szücs K., Steigerweld Alajos (póttag), Demele Ignátz (póttag), Frank Pál, Venwirt Mór, Révész Nándor, Morvay Mór, Rügner Vilmos, Feichthaler Márton, Steinitzer Nathán, Stampfl György, Guttmann Samu (póttag), Koszka Gusztáv (póttag). A jegyzőkönyv hitelesítésére Wódowszky Gusztáv és a Wechsler Armin kérték fel.

Hivatal-átadás. Losonczy Károly, az Aradra kinevezett új kir. adótárnok most veszi át a hivatal vezetését Czeglédy Mihály ellenőr, eddigi h. adótárnoktól.

Meddig érvényesek az ezüst pénzek? Figyelmeztetjük illetékes helyről vett értesülés alapján a közönséget, hogy az ezüst forintosok és 25 krosok a pénzügyminiszter legújabb rendelete szerint 1895. január 1-ig forgalomban hagyatnak és teljes értékükben fogadtatnak el. Jó lesz tehát óvakodni azoktól, kik furfangos módon 95, illetve 20 kr becserelési árat ígérgetnek az említett ezüst pénzekért.

Katonák nősülése. Katonákul — mint megirtuk — újra akarják rendszabályozni a cs. és kir. boldogságot. A hadnagyoknak meg akarják tiltani a nősülést, hogy az ő számukra most már a boldogság semmiképp se nyilhassék, ha eljön is számukra a szerelem kikelete. Szegény hadnagyok! Mivé fog most elhalványulni dicsőségük fénye, nem aranyozza be őket a „hájráczféligkajt“ és nem aranyozhatja őket be többé a legdusabb hozomány sem. Minő idealizmusnak kell majd tért foglalnia a lányok, hát még a mamák szívében, hogy ezután is a házasság paradicsomból kiűzött szegény kis hadnagyok lehessenek a szívek titkos kegyenczei, a társaságok hivatalos mulattatói s a mulatságok vezénylő előtánczosai?! De szegény leányok, ti néktek is jaj! Ezentul főhadnagytól fölfelé mehettek férjhez. S ha meg is fogja szíveteket egy-egy daliás „csak“ hadnagy, vártokot kell, míg ti is öregecskék, ők is kevésbé karcsuk lesznek. Még egyszer át kell élnetek a régi bibliai korszakot, amikor Jákobnak 7 évig kellett szolgálnia, hogy elvehesse Rákhelt.

Áthelyezés. A radnai főszolgabírósnál megürült irnoki állásra a vármegye főispánja Vukuleszku Titus eleki járási irnokot helyezte át.

Két évi katonai szolgálat. A W. Tagblatt szerint Ausztria-Magyarország is utánozni fogja Németországot a két évi katonai szolgálat behozatalában. Végleges határozatot Bécsben akkor fognak hozni, ha a német katonai javaslat sorsa eldőlt. A kérdést most tanulmányozzák Bécsben és Wekerle miniszterelnökkel már a több költséget is megismertették, a mivel a reform jár. A több költség távolról sem lesz olyan nagy, mint Németországban.

Az időjelzések hozzáférhetősége. A kereskedelmi miniszter újabb rendeletet bocsátott ki, mely szerint a posta- és távirdahivataloknál időjelzések a posta-hivatal belterületén lakó feleknek naponta közvetlenül is kézbesíthetők. A közvetlen értesítés kézbesítési díja havonta előlegesen fizetendő 2 frt 50 krt tesz ki. Intézkedés történt az iránt is, hogy az előfizető felek az esetre, ha az időjelzési táblákhoz hasonlókat kifüggeszteni akarnak, ugye táblák és jelzések birtokába jutnyosan jussanak, valamint a hivatalosan használt jelekre is betanítottassanak.

A hol a katonák is adót fizetnek. Jó Szeged városának az ő veszedelmes köpartján, ürességtől tátongó nagy házain kívül van még egy nevezetes specialitása, a lakrészdó. Ezt a különös adónemet az országgyűlés segélyként szavazta meg a szerencsétlenség által sújtott városnak. A lakrészdó mindenki kötele megfizetni, ha onálló lakásrészt foglal el, következőképpen az állami tisztviselők is, sőt még a katonatisztek is. Azok az állami tisztviselők, — írja a Sz. H. — akik mostanában költöztek Szegedre, nem ismervén ennek a speciális adónak természetét, több alkalommal még testületileg is föllebbezték ellene. A föllebbezéseket a felső hatóságok kivétel nélkül elutasították. Megtörtént, hogy a szegedi helyőrség összes tisztjeire is reáróttá az adóhivatal a lakrészdódot. Magasabb Pacor Kálmán altábornaggyal is, a ki emiatt fölter-

jesztést intézett a honvédelmi miniszterhez. Azoknak a hosszas tanácskozásoknak, melyeket ebben az ügyben Fejérváry báró Szapáry akkori miniszterelnökkel, Wekerle pénzügyminiszterrel és Bauer közös hadügyminiszterrel folytatott, az a közös megállapodás lett az eredménye, hogy a kivételes szegedi adónemet a szegedi katonatisztek is kötelesek fizetni.

A Neumanok villanyvilágítása. A kereskedelmi miniszter jóváhagyta Aradváros közgyűlésének azon határozatát, melylyel Neuman Testvérek aradi cégnek megengedtetett, hogy szeszgyáruktól Andrassy-utí házukig villanyos világítási vezetéket létesítsenek. A jóváhagyás körülírja a kivitel műszaki feltételeit is.

Változások a személy- és podgyász díj-szabásban. Az 1893. évi január hó 1-ével életbe lépő új vasuti üzletszabályzat alapján a magyar kir. államvasutakon, valamint az üzemben álló helyi érdekű vasutakon fennálló összes helyi- és csatlakozási személy- és podgyász díjszabásokban alábbi változások fognak beállani. Gyermekek ezentul 4 éves korukig utazhatnak díjmentesen. Ha valaki menetjegy nélkül száll fel a vonatra és azt önként azonban a kalauznak jelenti, csak azon esetben fizet 50, illetve 60 krt pótdíjat, ha a menetdíj legalább 50—60 kr kitesz, ellen esetben pótdíj fejében csak annyi fizetendő, mint maga a menetdíj kitesz: összesen tehát a menetdíj kétszerese. A podgyászforgalomra vonatkozólag megszűnik az érték- és határidő biztosítás és mindkettő helyébe a „szállítási érdek bevallása“ lép életbe, melyért a díjpótlék minden megkezdett 2 db km. után a bevallott összeg ötezredrésze rug, de mint legcsekélyebb rész 20 kr szedetük.

Földvásárlás. Keglevics Gábor gróf bódzási 2500 holdas szép birtokát az orosz házi nagy takarékpénztár megvásárolta s kisebb-nagyobb részletekben eladja.

Influenza. Az a rettegett betegség, a mely három év előtt egész Európát bejárta és azóta minden télen szedi nálunk az áldozatait nagyváradi tudósítónk távirata szerint ott ismét terjedőben van. Több betegedés történt egyszerre.

Üzembe helyezés. Tegnap vizsgálta felül Sarlot Domokos főkapitány, Posgay Lajos dr főorvos, Virágh Lajos főmérnök, Green Nándor iparhatósági biztos és Sztanekovits Milos tűzoltóparancsnokból álló bizottság a „Pannonia“ kimentőgyárat, melyet Lusztig és Deutsch cég újonnan szerelt fel és rendezett be. A bizottság a gyárat üzembe helyezte.

Szerelmi dráma. A közeli Mokrinban izgalmas szerelmi dráma játszódott le a napokban. Golity Csarna fiatal szerb nőt Zrnity Laza f. hó 14-én éjjel agyonlőtte. Zrnity egy forgópisztolyt vett magához s azzal Popov Mladen ablakára ment, ki Csarnával évek óta együtt él. Megkopogtatta az ablakot és Csarnát az utcára hívta azon ürügy alatt, hogy valami fontos közölni valója van vele. A fiatal nő egész gyanutlanul a kis ajtóba ment, mikor azt kinyitotta, egy lövés dördült el, mit nyomban még két lövés követett. A szegény nő egy sikoltással nyomban összeesett s mire a szobába vitték, meg is halt. A feltűnést keltő gyilkosság oka szerelem; Zrnitynek állítólag régebben viszonya volt a nővel. A csendőrség a gyilkost, ki valamikor jómódu volt, elfogta.

Agyonverték kalapáccsal. Varjasról írják: Nikolic Mihály varjasi köműves nagyon dühös természetű ember, ki hőrcsög módjára neki vág mindenkinek. A minap szomszédjával, valami Akum Biricscel szintén összeveszett s mert a szomszéd vissza is felelt, Nikolics olyat ütött kalapáccsal a fejére, hogy néhány nap múlva meghalt. A boncolás azt konstatálta, hogy az ütés folytán a koponya megrepedt, egy csontdarab az agyvelőbe hatolt, gennyedésbe ment át és e gennyedés okozta a halált. A tettest elfogták.

Apró hírek. Ötvenesen Retyezán András legény Récei Miklós tisztartótól nagy mennyiségű ruhaneműt tolvajolt el. Midőn elcsipték, többféle kifogással élt; most a hüvösön gondolkodhatik a meg nem talált ruhák hollétééről. — Zimándkőzőn Grünberger Miksa kárára ezüstneműeket, s készpénzt loptak el. A tettest, Koszta György jószáshelyi illetőségű cselédet, keresik. — Mikalákán Wechsler Zsigmond, kereskedő-

rajtakapták, hogy helyiségében a tiltott ferbli kártyajátékot vendégeinek megengedi. Abrudán Tódort és Máris Tódort, játékosok, ugyszinte a korcsmárost feljelentették.

— **Pályázatok.** III. oszt. számtiszi áll. a zombori pénzügyigazgatóságánál 2 h. a. — III. osztályu ellenőri áll. a zsembolyai adóhivatalnál 2 h. a. — VI. oszt. adótiszi áll. a kunszentmiklósi adóhivatalnál 2 h. a. — VI. adótiszi áll. a módosi adóhivatalnál 2 h. a. — Postaszállítói áll. a szatmári posta- és távirtdahivatalnál 3 h. a. — VI. oszt. adótiszi áll. a pancsovai adóhivatalnál 2 h. a. — Irnoki áll. a kézdívasárhelyi törvényszéknél 4 h. a. — II. oszt. jegyzői áll. a nyitrai törvényszéknél 2 h. a. — Albirói áll. a lugosi jbiróságnál 2 h. a.

—x— Mal számunkhoz a „Magyar Hirlap“ előfizetési felhívása van mellékelve.

—x— **Eredeti előfizetési felhívás.** A Magyar Hirlap, mely rövid idő alatt páratlan népszerűségre tett szert, eredeti alakú előfizetési felhívást adott ki. A lap rendes formájában két oldalon munkatársai autogrammait mutatja be. Akik csak a nyomtatott betűk formájában szoktak megjelenni a közönség előtt, saját kezükvonalával mutatkoznak be. A Magyar Hirlap-ra vall ez az ötle. Mindig újat, mindig eredetit nyújtani, az elve. A Magyar Hirlap minden rovata, a vezércikkiktől kezdve a táviratokig: érdekes, információi a legjobbak. Az elmúlt évben is megmutatta ezt több ízben s hogy csak a legutóbbi esetről emlékezünk meg: a Magyar Hirlap a kabinetválságról már akkor adott hírt, amikor arról — a demisszionáló miniszterek kivételével — még a beavatott körök sem tudtak. De nemcsak politikai újdonságai, hanem a napi eseményekről, művészeti dolgokról készült hírei is feltűnést keltenek. A Magyar Hirlap érdekesítő regényeket közöl, még pedig könyvalakban s legközelebb Beniczky-Bajza Lenke, a nagy népszerűségű regényírónek átültetett virág című regényének közlését kezdi meg. A közönség barátságát és támogatását pedig egy pompás karácsonyi ajándékkal hálálja meg. Az egyik karácsonyi ajándék a nagy album, melynek tartalmát a legkiválóbb magyar írók és művészek gazdagították. Ennek mellékletei: egy gyönyörű olajnyomatú kép: Mascagni Rantzauk című operájának egy részlete (Kunossy Frigyes rajzával). Tárczanaptár az 1893. évre. A Kis Világ, a Magyar Hirlap gyermeklapja olvasói egy kicsiny albumot kapnak ajándékkul. E karácsonyi ajándékot, melynek bolti ára 1 forint 20 kr, a Magyar Hirlap minden előfizetője megkapja, azok is, akik december 20-ig újonnan belépnek. A Magyar Hirlap előfizetési ára egy hónapra 1 forint 20 krajczár, negyedévre 3 forint 50 kr; félévre 7 forint, egész évre 14 forint. A Kis Világ című, megjelenő képes gyermeklap, (melyet csupán a Magyar Hirlap előfizetői rendelhetnek meg) negyedévre 50 krajczár, félévre 1 forint, egész évre 2 forint. A Magyar Hirlap szerkesztősége, kiadóhivatala és nyomdája a József-körút 47. szám alatt lévő palotában van.

Egyletek, Társulatok.

— **Vöröskereszt-egylet Vingán.** Vingán megalakult a vöröskereszt-egylet fiókja. Az alakuló közgyűlésen mintegy hatvanan vettek részt. Elnöknek megválasztották Králik Béla orsz. képviselőt és Schäffer Béla főszolgabíró, alelnököknek Fodor Odónt és Cserny Márk polgármestert, pénztárnoknak Kleman Sándort, titkároknak Schäffer Józsefet és Koszilkov Lipótot.

Mulatságok.

A philharmonikusok estélye.

Tegnap este folyt le az aradi philharmonikusok első házi estélye nagy közönség előtt fényes sikerrel. Az estély választékosan összeállított műsorának első száma Fuchs J. Serenadeja volt, melyet az egylet vonós zenekara igazán bravóval játszott el.

Wagner „Lohengrin“-jének „Nászda“-át énekelte el ezután az egylet vegyes énekzara. A női kar kiválóan van szervezve, nem különben a férfi kar is, bár az utóbbi határozottan gyengébb.

Kiemelkedő volt a műsor harmadik pontja. Brahms „Magyar tánc“-ait játszták le mestersen zenei rutinnal Bodányi Odón, Höszy Jakab, Klein Soma és Schonthal Gyula 2 zongorán 8 kézre.

Szépen csendült meg ezután Assaej

Emma jó iskolára valló, üde hangja. Mascagni „Lemondás“-át és Becker „Tavaszi dal“-át énekelte.

Oesten: „Felhívás tánczra“ polga-rondója töltötte be a műsor következő számát, melynek szabatos előadásáért föltétlen dícséret illeti az egyesület vegyes énekzart.

Náményi Lajos énekelte ezután Ventre G. Két szem... kezdetű dalát, majd, midőn szépen csengő mélybaritonját melegen megtapsolta a közönség, a „Nincs cserepes tanyám“ kezdetű népdalt.

A zeneestély legkiemelkedőbb száma volt Volkman Serenade-ja, melyet az egyesület vonós zenekara valóban precíz összejátékban adott elő.

Konstatálnunk kell, hogy a közönség a műsor minden egyes számát melegen megtapsolta s hogy a tapsokat a közreműködők meg is érdemelték.

Tíz óra után, mikor a tulajdonképpeni zeneestélynek vége volt, az egyesület tagjai és a közönség átment Wittmann Károly éttermébe, a hol kedélyes társasvacsora volt, melyen részt vettek:

Leányok: Antalffy Boriska, Kövér Márta és Erzsike, Deutsch Eliza, Tones Aranka, Grünzeig Irma, Vas Ida, Kosztolányi Margit, Reiner Giza, Robitsek Margit, Assael Emma, Péterffy Sárka stb.

Asszonyok: Antalffy Endréné, Kövér Gáborné, Tones Ferenczné, Vass Gusztávné, Grünzeigné, Kosztolányi Imréné, Robitsekné, Sonenfeldné, Assaelné, Péterffy Antalné, Lendvai Sándorné stb.

Színház.

A színház műsora:

December 21. (Szerda) A bolondok háza, vígjáték.
December 22. (Csütörtök) Lalla-Roukh, nagy opera.
December 23. (Péntek) Lalla-Roukh, nagy opera.
December 24. (Szombat) A színház zárva.

A szinügyi bizottság ülése.

Arad szab. kir. város szinügyi bizottsága rövid ülést tartott tegnap délután 4 órakor Fábrián László főispán elnöklése alatt. Jelen voltak: Salacz Gyula polgármester, Institoris Kálmán, Párecz István, Lukácsy Miklós, Schuster Illés dr., Müller Károly bizottsági tagok és ifj. Löcs Rezső bizottsági jegyző.

Salacz Gyula polgármester bejelentvén, hogy a színészegylező albizottságba a szintársulat Sz. Németh Józsefet és Csáti Győzöt választotta be, felkéri a tagokat, hogy saját kebelükből szintén két tagot küldjenek ki az albizottságba, mely a segélyért már beérkezett két kérvényt vélemonyozni fogja. A szinügyi bizottság az albizottságba Schuster Illés drt és Lukácsy Miklóst választotta be.

Tudomásul vette a bizottság, hogy Aradi Géza szinigazgató a műsört bemutatta és a szabályszerű díjakat pontosan befizette.

Salacz Gyula bejelentte, hogy nála járt Aradi Géza s kijelentette, hogy virágvasárnapon tul nem tartja fenn társulatát és így a színházat, mely szerződészerűleg október elsejéig rendelkezésére áll, már virágvasárnapon átadja a városnak. Ezzel kapcsolatban előterjeszti, hogy Leszka y Andor, az új szinigazgató, a szerződést virágvasárnaptól és nem október elsejétől számítandó három évre kéri megkötni. Leszka y kérvénye értelmében hozatott határozat.

Napirend után Müller Károly szólalt fel s elmondta, hogy azt tapasztalja az előadásokon, hogy egyes darabokból kihagynak, másokat megtoldanak, némelyekben pedig a szereplők a közönség bosszantására és jó ízlés rovására saját szerzeményű izetlen élezelődéseket engednek meg maguknak a színészek. E szabálytalanságok megszüntetésére indítványozza, hogy a művezető szigorú ellenőrzésre és intézkedéstételre utasíttassék.

Miután a szinügyi bizottság Müller Károly indítványa értelmében egyhanguan határozott, az ülés véget ért.

— **Párisi élet.** Ismét „Párisi élet“ volt a szinpadon. Az élet elég eleven, elég gyorsmenetű volt. A magánszereplőkről már elmondottuk a véleményünket Somló né jutu-

lomjátéka alkalmából, azóta változást nem konstatalhatunk.

Törvényszék.

— **Elítelt vererekedők.** Székudvar nem az a hely ugyan, mely a nektárt termeli, de azért mégis vannak czivisei, kiknek az a jelszava: „Szeretem az italt“, s ennek folytán nem egyszer alaposan bemarnak. Így történt ez Szakmari a n Jun és Budoka Pável odavaló lakosokkal is. Két évvel ezelőtt alaposan illuminált állapotban az országuton a velük szembe jövő Poppa Gavrilát régi ellenségeskedésük folytán megtámadták, összevissza verték, s testén súlyos sérüléseket ejtettek. A hadakozó magyarok ügyét tegnap tárgyalta az aradi kir. törvényszék, s Budoka Pável hat havi börtönre, Szakmariant pedig három havi fogházra ítélte.

— **Sikkasztó bankdirektor.** A szegedi királyi törvényszék tegnap kezdte meg a kikindai takarékpénztár volt igazgatója, Eremit Pál bűnpörének tárgyalását. Eremit sikkasztásért és okirathamisításért került vád alá. A tárgyalás eltart 3—4 napig.

— **Sikkasztó gavallér.** A főváros előkelőbb társadalmi köreiben elég jó hangzású neve volt rétháti Kövér Géának, a „Cook és fia“ utazási vállalat budapesti iroda-főnökének, a ki gavalléros költségeivel sokakban bizonyára irigységet is tudott kelteni. Az urakodásnak azonban gyászos vége lett; midőn a londoni czég átvizsgálva üzleti könyveit, arra a meggyőződésre jutott, hogy budapesti irodájában 38,921 forinttal csappant meg a pénzkészlet. Rétháti Kövér Géza, az irigyelt gavallér, vizsgálati fogságba került és nemsokára vád alá is helyezték sikkasztás miatt. Az elcsipett gavallér felelősséget a vádlatározat ellen, de a kir. tábla Makay Dezső bíró előadása alapján megerősítette a vád alá helyezést. Kövérrel együtt az utazási iroda budapesti könyvvivője, Brunner Imre is a vádlottak padjára kerül, mint a ki részese volt Kövér Géza sikkasztásának és okirathamisításainak. A nyereség-vágyból elkövetett bűntetteken kívül fegyveres erő ellen elkövetett kihágás miatt is felelősségre vonják Kövér Gézát egy eléggé regényes kis történet miatt. Volt ugyanis neki egy barátja, egy szomszéd varmegyének aljegyzője, a kinek a körülmények kényszeríté hatalma alatt hirtelenében kellett oltár elé lépnie szive választottjával. De az volt a bökkenő, hogy az aljegyző akkortájt éppen az önkéntesi katonai szolgálatot teljesítette, már pedig bakáéknál nem szívesen osztogatják a nősülési engedélyeket. A türelmetlen völegény tehát úgy segített magán, hogy minden engedély kikérése nélkül — czivilbe öltözött és az oltár előtt örök hűséget esküdött arájának. Az ünneplés aktushoz Kövér Gézát vitte magával tanúnak, a ki azonban e ténykedésével is törvénybe ütköző cselekményt követett el, a melyért szintén a büntető bíróság fog vele számolni.

Utolsó posta.

— december 20.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tudósítása. —

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső báró.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Horváth Adám.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Hieronymi Károly, Tisza Lajos gr., Fejérváry Géza b. Felolvasták és hitelesítették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Molnár Antal jegyző jelenti, hogy az interpellációs könyvbe be van jegyezve több interpelláció.

Az interpellációk az ülés végére maradnak.

Ezután harmadszori felolvasásban is megszavazták a Spanyolországgal kötött ideiglenes kereskedelmi szerződést.

A költségvetés.

Apponyi Albert gr. csak a legfontosabb momentumokkal szándékozik foglalkozni zárószavában. Különbön konstatalja, hogy a jobboldal szónokaival szemben inkább az elismerés, mint a kritika hangján szólhat. Ha kiemeli

Péchy és Morzsányi beszédeit, azt teszi azért, mert azoknak beszédében nyilatkozik meg az új szellem a legpregnansabban. Am szoló nem hódol kizárólag ilyen szimptomáknak, hanem e mellett a parlamentáris tradíciók mellett sürgősnek tartja a komoly munkálkodást és csak azoktól lehet várni az egészséges parlamentáris életet. Attérve a vita legfőbb mozzanataira, szerette volna az egyházpolitikai kérdéseket kerülni, mielőtt a javaslatokat látná. De két mozzanat fordult elő, melyek kényszerítik, hogy reflektáljon még e kérdésekre. Az egyik mozzanat itt a házban folyt le: Vajay István beszéde, amelyben szoló ellen több szemrehányás foglaltatott. Szoló a házassági jog állami rendezésével a katolikus házassági jogot nem akarja lazítani, sőt ellenkezőleg, éppen ez erősíti. Vajay politikai frivolitásnak mondta, hogy szoló a tényleges társadalmi viszonyoknak enged. Ha ez frivolitás, akkor a katolikus egyház évszázadokon át frivolitásba szenvedett, most az is alkalmazkodott az adott társadalmi viszonyokhoz, anélkül, hogy létalapját valaha feledte volna. Vajay szerint szoló ezzel az egyházi körököt elidegeníti magától. Ezt nem hiszi, de ha mégis való volna, ebben nyilvánulna frivolitás, de nem szoló részéről. (Helyeslés.) A másik mozzalumnak, mely a házban kívül történt, sokkal nagyobb fontosságot tulajdonít: a kath. püspöki értekezleten hozott egyik, a kongrua-ügyre vonatkozó határozat, mely a kath. autonómiát is érinti. Nem a kongruával, de a határozatnak a kath. autonómiával foglalkozó részéről szól ezuttal. Örövendetes, hogy az eddigi stagnáció után a püspöki kar ebben a kérdésben valamit már tett. De konstatalja, hogy a tervezett formában létesítendő katolikus autonómia sem egyházi, sem nemzeti szempontból nem kielégítő. Ezt kötelessége mindjárt előre kijelenteni. Az nem katolikus autonómia, egyáltalán nem autonómia, ha azt az autonómikus bizottságot a felség kinevezi bárkinek is az előterjesztésére. Autonómia csak képvisleti rendszer mellett képzelhető. De ami fő, az alpapság képviselése, el van a tervben ejtve, pedig az szintén egyik lényeges tényező. Azután az autonómikus szervezet a püspöki kar előterjesztésére ő felség által jóváhagyott módon járna el. Ez is képtelenség, mert a törvényhozás jóváhagyása nélkül ebben a kérdésben szervezni nem lehet és nem szabad. Ezt kötelessége kijelenteni és szoló saját hatáskörében elfog követni mindent, hogy a kérdés ebben az irányban oldassék meg és nem a jelzett terv szerint. (Helyeslés.)

Foglalkozik azután a lefolyt vita, politikai vita két kontrover momentumával. A vita elején jelenté szoló és a kormány politikája közötti különbséget. A garantialis javaslatok követelésében szoló nem engedhet. A közigazgatási reform az egész vonalon átalakulást jelez, olyan átalakulást, amely feltétlenül megköveteli, hogy a garantialis javaslatok a másik reformmal legalább is egyidejűleg lépjenek életbe. Ebből a követelésből egy hajszálnyit sem enged. Hasonló szigorú az álláspontja a nemzeti aspirációkkal és a kiegyezéssel szemben. A nemzeti aspirációra azt mondani, hogy az harmadrendű, igen könnyű, de ez az állítás nem csafolja meg az aspirációk fontosságát. Utal a lajthantuli tendenciákra, melyek a pragmatika sankció ellen irányulnak. De nemcsak ott, közösen tanusítunk olyan eljárást, amely gondosan kerüli, hogy a magy. áll. állami volta evidensen deklaráltságok. Ott van a monarchia közös költségvetése. A világért sem akarják Grünwald indítványához képest azt mondani, hogy a monarchia két államának költségvetése, mert óvakodnak attól, hogy enuncziálják állami voltunkat. Az ilyen két értelműségekre építik oda át az ellenünk irányuló reakcionárius mozgalmakat, abban a reményben, hogy az összbizottság eszméjét talán még megvalósíthatják. Ezek teszik szükségessé a nemzeti követelések előtérbe tolását; amelyek egyáltalán nem állnak utjában az ország konszolidálására irányuló munkának, egyéb követeléseknek; ellenkezőleg: ezekkel a legszebben összeférnek. Ő a kormány programját elégnek tartja; elég terhet ró a vállára is. De feladatában nem szoló követelése, hanem azok a bajok gátolnák, melyeket a pártpolitika folytatása okozna. Főntartja határozati javaslatát. (Hosszas éljenzés balfelől.)

Öt percz szünet után:

Vajay István a miatt szólal fel, hogy Apponyi politikai frivolitásnak nevezte az ő felszólalását. Apponyi azt mondta, hogy ha nem is helyeslik, legalább ne ellenezzék az egyházkérdések megoldását. Kijelenti, hogy ő és társai nem személyek ellen harcolnak s céljuk az, hogy barátokat s ne ellenségeket szerezzenek. (Zaj. Kiáltások jobbról: „Ez nem személyes kérdés!” Hangoz balról: Mikszáth sem személyes kérdésben szólott!) Ismétli, hogy nem akart személyeket sérteni.

Wekerle Sándor miniszterelnök: (Halljuk! Halljuk!) Beszédje elején Horánszky Nándorral polemizál. Sokszor említette, hogy a pénzügyi téren szükséges első sorban egy önértékes politikus. E tekintetben mint eddig, úgy ezután is óva fog inteni a túlvérmességtől. Ismétli azonban, hogy a bevételeket elégségeseknek tartja e reformok kívánta szükségletek kielégítésére. Tagadja Horánszky ama állítását, mintha a kormány, az egyensúly helyreállításánál nem követett volna magasabb financiapolitikát s tisztán erithmetikai munkát teljesített volna. A magasabb financiapolitikai szempontot igazolja a valuta-rende-zés, mely a közeljövőben keresztül fog vitetni. Erről a financiapolitikáról mindent el lehet mondani, csak azt nem, hogy hétköznapi eszközökkel dolgozik. Elismeri, hogy a közszolgáltatások minden ágában reformokra van szükség. E reformoknak irányát és életbeléptetésük sorrendjét megállapította már. A szesz tekintetében, a hol megállapították a kizárólagosságot, nagyobb reformokra lesz szükség. Horánszky felpanaszolta a keresetiadó növekedését. Ha e növekedés okát kutatja, úgy meg fogja találni abban, hogy új adókötelesek vonattak ez adó alá. Elismeri, hogy a kizárólagosság folytán nagyobb teher nehezedik a szeszre, de azért e túlzásoktól óvakodni kell. A több jövedelemnek egy része nem csak a szeszre, hanem a sörre és a borra is esik s így a kizárólagosságra csak kis perczent esik. Igaz, hogy vannak panaszok. Hiszen a szeszgyárosok és kormármárosok nagy sokasága esett el jövedelmi forrásától s helyettük a községek részesülnek a jövedelmekben. (Zajos helyeslés.) A tíz év előtt megállapított földadó nem felel meg a mai közviszonyoknak; a vasutak tetemesen emelték a földék jövedelmét, de azt mondani, hogy a földadó megállapításánál politikai szempontok adják meg az irányt, nem szabad. Szándéka a miniszternek, hogy a földadós százalék megállapítása iránt törvényjavaslatot fog beterjeszteni. (Helyeslés.) Gondot fordít arra, hogy a pótdó tekintetében is méltányosabb eljárás követtessék. A pénzügyekkel kapcsolatosan szólni kíván ama közgazdasági követelésekről, a melyeket különösen a felvidéki képviselők terjesztettek eléje. E kívánságokat a kormány fölvetette programjába s azt fokozatosan létesíteni fogja. A mi társadalmunknak nagy hibája, hogy minden nagyobb ipari akciónál a kormánytól vár mindent, a helyett, hogy önérejét vetné latba. A kisipar megvédése, a háziipar fejlesztése s különösen a nagyiparnak az azt megillető helyre való emelése a kormány programja. Örövend, hogy a felvidéki képviselők felszólalása tisztította e tekintetben a fogalmakat. Ha a szabadelvűpárton a képviselők a felvidék gazdasági viszonyairól nem nyilatkoznak elismeréssel, azt tartják az ellenzéken, hogy a szabadelvűpárton megindult a bomlás. holott csak arról győződhetek meg ebből, hogy a szabadelvűpárt nem magánpolitikát követ, hanem a nemzet érdekeit szolgálja. (Zajos helyeslés.) Az egyházpolitikai és kiváltképen az autonómia kérdéséhez nem akart szólni, de szólásra készítette Vajay István felszólalása és az az agitáció, mely hamis jelszavakkal megindult. A kormány a felekezetek békéjét akarja helyreállítani, a nőt pedig nem degradálni, de annak

állását biztosítani akarja. (Helyeslés.) Apponyival mai állítása, hogy a házassági jogot katolikus szempontból és a házassági szentségének megőrzésével kívánja megvalósítani, ellentétben van ama beszéddel, amelyben Apponyi álláspontját legelőször oly fényesen kitejtette. Mi az egységes polgári-házasságot egységes és minden állampolgárra kötelező módon akarjuk megvalósítani. Sulyt helyez Apponyi nyilatkozatára, mert e kérdést, melyet nem akar egy pártéknak sem mondani, mindenekkel összhangban kívánja megoldani. (Zajos helyeslés jobbról.) A vallás szabadság és a polgári házasság két elve nem egy párt monopoliuma; ki tudná mutatni, hogy a szabadelvűpártban keletkeztek mindazon elvek, a melyek ma fölvetettek. A kizárólagosság nemes a politikában. Az eszme azt illeti, aki a kérdést alkalmas időben felszínre hozza és azt megvalósítani igyekszik. (Nagy zaj balról. Halljuk! Halljuk! jobbról.) A garantialis törvények egyszerre való benyújtását kívánja Apponyi. Biztosíték volna-e az ígért, hogy a reform keresztül vitele nem fog akadályokba ütközni. (Zajos derűtség jobbról.) A közjogi követeléseket nem kicsinyli.

Budapest, december 20. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

Wekerle beszéde után Apponyi és Horánszky-nak reflektálniok kellett Wekerle hatásának ellensúlyozására.

A budgetet általában nagy többséggel fogadták el.

Ülés végén Andreánszky Gábor interpellált a szőlődezsma váltság ügyében, kérve az elpusztult szőlők után a dezsma eltörlesztését.

Wekerle megnyugtató választ adott.

A ház elhatározta, hogy január 9-ig nem ülésezik.

Táviratok.

A lipótvárosi választás.

Budapest, decz. 20. (Saj. tud. táv. Rendkívül izgatottan folyt a választás a Lipótvárosban. Mezei folyton előnyben volt, utána Krausz, majd Friedmann. Robicsék visszalépett. A záróra — 9 óra — után Mezeinek valószínűleg 25-el van kevesebb szavazata, mint a menyinyi az abszoluttöbbséghez megkivántatik.

Gyászbeset.

Temesvár, december 20. (Saj. tud. táv.) Török né, az elhunyt budapesti főkapitány anyja, meghalt.

A kolera.

Hamburg, decz. 20. (Saj. tud. távirata.) Mult éjjel ismét történt két koleraeset.

A Panama-ügy.

Páris, december 20. (Saj. tud. táv.) A Panama-bizottság előtt Monchicourt kijelentette, hogy 1888-ban reklámra és szindikátusokra a Panama-társaság 900,000 frankot, a társaság műveleteire 10,000,000 frankot adott ki, névtelenül szétosztott 1,400,000 frankot. Az igazgatók vonakodtak megnevezni azokat, akik pénzt fogadtak el. Reinach sohasem teljesített fizetést kötelezvényre, a nyereségjutalékok mégis fölvetette. A Panama-társaság főkönyvelője azt állítja, hogy Reinach három millió frankot kapott.

Sikulai almát

és egyéb almafajokat
nagyobb mennyiségben
jutányosan

elárusít helyben (fő-ut 48. szám I. emelet.)

1015. 3-3.

Boros Beniné.

Regale bérlőknek.

Eladó.

100 hordó 1891. évi termésű
hegyi bor á 18 frt.

50 hordó 1890. évi termésű

hegyi bor a 16 frt.

Tudakozódhatni Aradon, Főter a Szé-
chenyi kávéház tulajdonosánál. 1010. 3-10.

Az általam már **30 évnél régebben a világ minden ré-
szében** és néhány **legnagyobb udvarnál** legjobban bevezetett, szí-
goruan eredetien tartott és jól ápolt nemes vörös

ménés-györöki s muszka-magyarádi asztali, csemege s kabinetborok

egész 1811-ig visszamenőleg, bátor vagyok a legnagyobb választékban legme-
legebben ajánlani.

Készletemben a már 1880. óta ismételtén vásárolt **Atzél Péter-féle** asz-
tali és bakator-borok vannak; továbbá Edelsheim báró, Nádasdy gróf, Al-
mássy gróf, Vásárhelyi, Purgly, Kristyóry, Kornya, Rigler, Kintzig, stb. ter-
mésekből, tehát a **legnemesebb**, a mit az **aradi hegyalja** egyáltalán
felmutatui képes.

Különlegesség:

muszkai bakator, sziklabor és rizlingi saját termésű
borok, hasonlók a jobb rajnai borokhoz; továbbá
ménési borból magam által készített, 8, 12, 15 éves
legfinomabb

COGNAC.

1007 3-8

Bel- és külföldi pezsgők.

A szétküldés csakis az itteni központi pinczéből történik gyorsan. Ár-
jegyzékekkel szívesen szolgállok.

Domány József Aradon,

cs. és kir. udvari szállító, valamint Ő Felseégeiknek a szász királynak, Szerbia
királyának, Ő Fenségének Károlyi Tivadar bajor hercegnek udvari szállítója,
szőlőbirtokos és bornagykereskedő.

Tatarosi kőolaj és aszfalt részvény-társaság.

Fiók-gyártelep és bánya: **Tataros** (Biharmegye) — Fiók-gyártelep: **Mező-Telegd.**

Központi iroda: BUDAPEST, VII. kerület, Erzsébet-körut 48. szám.

Elvállalja:

magtárak, istállók, folyosók, terraszok, raktárak, gyári helyiségek, udvarok, kapualjak stb. leg-
jobb minőségű

aszfalttal való burkolását,

nedves lakások, raktárak (falak) gyökeres szárazzá tételét, új építkezéseknél az alapfalaknak
bevonását saját szabadalmazott

aszfalt elszigetelő

anyagával a legjutányosabb árak és jótállás mellett.

Vidéki munkák készséggel elvállaltatnak, kisebb munkákhoz anyag utasítással küldetik.

Szállít:

saját gyártmányu, kitűnő minőségű

kenő-, gép- és henger-olajakat,

továbbá kitűnő kenőképességgel bíró kenőcsöket, melyek minden jónevű aradi fűszer- és gép-
üzletben kaphatók

közuti-, gőz- és pályakocsi-kenőcsöket

aszfalt fedéllemezeket (legtartósabb és legolcsóbb fedanyag).

A hazai aszfalt fejlesztéseért elismerő oklevél 1891-ben.

Diszlevélpapírok.

Karácsonyi és ujévi ajándékok!

kitünően felszerelt

papír-, rajz-, írószerek kereskedés és nyomda

Bloch H.

Andrássy-tér 18. szám.

Nagy választék diszlevélpapírok és Billet de correspondance, minden újdonság, új iskolai bőröndök, rajzeszközök, festékszerek, emlékkönyvek és számos cikk nagy választékban.

Nincs elegánsabb és szellemesebb meglepetés mint egy doboz finom levélpapír és Billet de correspondance. A finomabb levélpapírok illattal vannak.

992 4—5

A legegánsabb névjegyek.

A világ csodája! Csak rövid ideig látható!

Aradra érkezett Konstantinápolyon át egy, a vörös tengerben fogott két és fél méter hosszú

tengeri szörny, egy nagyszerű szirén

(fél ember, fél hal,) mely az emlős állatokhoz tartozik.

A természet oly sok lényt teremtett, hogy egyetlen muzeum sem képes a világ-egyetem összes teremtményeit összegyűjteni, azért ezen ritka példány, mely mai napig ismeretlen volt a tengerbirodalom zoológiájában, bizvaat megérdemli a n. é. közönség szíves meglátását.

Látható: Vörösmarty-utca 1. sz. a., a színházzal szemben naponta délelőtt 10 órától este 10 óráig.

Belépti-díj 20 kr., tanulók- és katonáknak 10 kr.

1005 2—3

Mély tisztelettel:

Péter István.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

Alólírott felhívom a nagyérdemű közönség figyelmét fő-tér 19. sz. a. levő

CZUKRÁSZDÁMRA,

hol karácsonyi és ujévi ajándékoknak kiválóan alkalmas gyönyörű kivitelű

tölthető bonbonnierek,

és minden e szakmába vágó dísz tárgyak olcsó áron kaphatók.

Naponta friss sütemények. Pozsonyi kétszersült, egy csomag 25 kr. a karácsonyi ünnepekre kitünő minőségű

diós és mákos patkók.

Kitünő minőségű, saját készítésű thea-kenyerek, egy kité 1 frt 20 kr.

A kereskedő urak figyelmébe ajánlom saját készítésű, tiszta és szép kiállítású

hab-süteményeimet,

a lehető legolcsóbb áron.

Alkalmi megrendelések

974 3—3

lakodalmi, keresztelési és más ünnepélyes alkalmakra elfogadtatnak, pontosan, izlésesen és olcsón teljesíttetnek.

Tisztelettel
Varga N. András,

Arad, Főtér 19. sz.

(Ugyanott 80 drb énekes kanári madár eladó.)

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a part-utczától a választó-utczáig terjedő védőtőlésnek 1893. évi janur hó 1-jétől egy vagy több évre kaszálól leendő bérbeadása iránt folyó évi december hó 27-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár évi 40 frtnyi haszonbér.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverést megelőzőleg nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek, a gazdasági tanácsnoknál az árverést megelőzőleg is meglátandók.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1892. évi december 12-én tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

16950 | 1892.

986 1—3

Hirdetmény.

Az aradi járási szolgabírói hivatal 5307 | 92. számú átirata szerint Glogovácson járványosan uralgott sertésorbáncz megszűnővén, az alispáni hivatal 2528 | 92. számú végzésével a zárlat megszüntnek nyilvánítottatott.

Ennek folytán a kapitányi hivatal által Glogováczról sertés és szalastakarmány behozatalára vonatkozólag f. évi október 29-én 13531 | 92. sz. a. elrendelt tilalom beszünttetetik és a szabad forgalom helyreállítatik.

Aradon, 1892. december 15-én.

Főkapitány távollétében

Nyáry Béla, alkapitány.

A n. é. közönség szíves figyelmébe!

Ajánlom a n. é. közönség b. figyelmébe

karácsony
és ujév alkalmára
dusan felszerelt

arany- és ezüst ékszer-áru

üzletemet, hol is a legszebb, legcsinosabb és legizlésesebb tárgyakat vásárolhatni feltünően olcsó áruk mellett.

Továbbá felhívom a n. é. közönség b. figyelmét saját műhelyemre, amelyben mindenféle régi ékszerek újonnan a legizlésesebb facoura átalakítottatnak és javítások kifogástalanul készítettnek olcsóbban mint bárhol.

94. 2—2.

Mély tisztelettel

Sommer M. utóda:

Weinberger Ferencz,

Weinberger János, Nagy osizma-hoz címzett üzlete mellett,

Andrássy-tér 19. sz.